

Koalicija za promociju i zaštitu ljudskih prava

Gornjodravska obala 81 / 31 000 OSIJEK / Croatia
Tel/fax: +385-31-284-320 , +385-31-284-321 , +385-31-284-323
E-mail: lsc@os.htnet.hr; Website: www.lsc.hr

OSTVARIVANJE PRAVA NA OBRAZOVANJE PRIPADNIKA NACIONALNIH MANJINA NA MATERINSKOM JEZIKU I PISMU U ISTOČNOJ HRVATSKOJ

UVOD

Ostvarivanje prava na obrazovanje na materinskom jeziku od iznimnog je značaja za očuvanje i zaštitu identiteta pripadnika nacionalnih manjina.¹ Ono nadalje doprinosi promoviranju različitosti, izgradnji tolerancije i razumijevanja te očuvanju multikulturalnih osobitosti jednog društva. U cilju integracije u širu zajednicu, pripadnici nacionalnih manjina koji se obrazuju na jeziku i pismu kojim se služe imaju pravo i obvezu učiti i službeni jezik države u kojoj žive.²

Pravo na obrazovanje na materinskom jeziku i pismu pripadnika nacionalnih manjina u Republici se Hrvatskoj ostvaruje temeljem čl.11 Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina (UZPNM) i odredaba Zakona o odgoju i obrazovanju na jeziku i pismu nacionalnih manjina (ZOONM) te sukladno relevantnim međunarodnim instrumentima.

Ovaj dokument sagledava dio problematike u ostvarivanju prava na obrazovanje pripadnika nacionalnih manjina u osnovnoškolskim i srednjoškolskim ustanovama u istočnoj Hrvatskoj, a oslanja se i na sadržaj diskusije okruglog stola " Ostvarivanje prava na obrazovanje pripadnika nacionalnih manjina u istočnoj Hrvatskoj"³ održanog u Vukovaru, 19.prosinca 2005.god.

Cilj ovog dokumenta je podići svijest javnosti o pitanjima poštovanja prava pripadnika nacionalnih manjina na obrazovanje te dati doprinos naporima i inicijativama koji se ulažu s ciljem prevazilaženja uočenih problema.

NACIONALNI ZAKONODAVNI OKVIR

Zakonodavni okvir za ostvarivanje prava pripadnika nacionalnih manjina na obrazovanje na materinskom jeziku uređen je odredbama UZPNM i ZOONM. Postojeći okvir zadovoljava sve uvjete za kvalitetno organiziranje i provođenje obrazovanja na jeziku i pismu nacionalnih manjina koje to zatraže i koje ispunjavaju minimum uvjeta.

Odgoj i obrazovanje na jeziku i pismu nacionalne manjine obavlja se u predškolskim ustanovama, osnovnim i srednjim školama te drugim školskim ustanovama s nastavom na jeziku i pismu nacionalne manjine, kao i drugim oblicima obrazovanja (seminari, ljetne i zimske škole i sl.), na način i pod uvjetima utvrđenim ZOONM.⁴ Školovanje odgajatelja, učitelja i nastavnika za obavljanje poslova odgoja i obrazovanja na jeziku i pismu nacionalne manjine, u dijelu koji sadrži posebnosti nacionalne manjine⁵, organiziraju i provode visoka učilišta.

Obrazovanje učenika nacionalnih manjina provodi se temeljem tri modela organiziranja i provođenja nastave:

Model A, po kojemu se cjelokupna nastava izvodi na jeziku i pismu nacionalne manjine uz obvezno učenje

hrvatskog jezika u istom broju sati u kome se uči jezik manjine. Učenici imaju pravo i obvezu učiti dodatne sadržaje od značaja za manjinsku zajednicu. Ovaj se model nastave provodi u posebnoj ustanovi, ali ga je moguće provoditi i u ustanovama s nastavom na hrvatskom jeziku u posebnim odjelima s nastavom na jeziku i pismu manjine;

Model B, po kojemu se nastava izvodi dvojezično, prirodna se grupa predmeta uči na hrvatskom, a društvena grupa predmeta na jeziku nacionalne manjine. Nastava se provodi u ustanovi s nastavom na hrvatskom jeziku, ali u posebnim odjelima;

Model C, po kojemu se nastava izvodi na hrvatskom jeziku uz dodatnih pet školskih sati namijenjenih njegovanju jezika i kulture nacionalne manjine. Dodatna satnica u trajanju od pet školskih sati tjedno obuhvaća učenje jezika i književnosti nacionalne manjine, zemljopisa, povijesti, glazbene i likovne kulture.

Posebni oblici nastave (seminari, ljetne i zimske škole, dopisno-konzultativna nastava) organiziraju se za one učenike za koje ne postoji mogućnost organiziranja redovite nastave po modelu A, B ili C. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa sufinancira organiziranje i provođenje posebnih oblika nastave.

Svi modeli organiziranja i provođenja nastave na manjinskom jeziku i pismu sastavni su dio sustava školstva Republike Hrvatske, a troškove financira Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa. Ministarstvo izdvaja i dodatna namjenska sredstva za sufinanciranje prevodenja i izrade udžbenika, usavršavanja nastavnika, troškova učeničkih natjecanja i sl.⁶ Materijalne uvjete i prostor za rad obrazovnih ustanova osigurava osnivač tj. jedinica lokalne samouprave koja je, ako ne raspolaže dostatnim sredstvima, dužna zatražiti dodatna sredstva iz Fonda za poravnanje.

Pripadnicima romske nacionalne manjine pravo na obrazovanje na manjinskom jeziku prepoznato je i u Nacionalnom programu za Rome.

Međutim, ocjenjujući zakonodavni okvir za obrazovanje na manjinskom jeziku, Savjetodavni je odbor za Okvirnu konvenciju za zaštitu nacionalnih manjina Vijeća Europe (SO OKZNM) zaključio da " u hrvatskome zakonodavstvu postoji određeni stupanj pravne nesigurnosti kad je riječ o uvjetima i postupcima za provedbu obrazovnih modela koje predviđa ZOONM, a dodatno ga pogoršavaju nesuglasice oko nadležnosti državnih, županijskih i općinskih vlasti za takve škole " te preporučio vlastima RH " da pojasne pravila i nadležnosti za provedbu obrazovnih modela koje predviđa ZOONM ".⁷

OBRAZOVANJE PRIPADNIKA NACIONALNIH MANJINA NA MATERINSKOM JEZIKU I PISMU U ISTOČNOJ HRVATSKOJ

Prema rezultatima popisa stanovništva iz 2001.god. istočna Hrvatska spada u područja Republike Hrvatske s najvećom koncentracijom pripadnika različitih nacionalnih manjina. Pripadnici nacionalnih manjina čine oko 20% stanovništva Vukovarsko-srijemske i oko 13% stanovništva Osječko-baranjske županije.

Sedam manjinskih zajednica u istočnoj Hrvatskoj ostvaruje pravo na obrazovanje na materinskom jeziku i pismu po jednom ili dva prethodno opisana modela: srpska i mađarska po modelima A i C te slovačka, rusinska i ukrajinska, njemačka i austrijska po modelu C.

Nastavu po modelu A u posebno registriranim ustanovama ima samo mađarska zajednica u tri ustanove na području Osječko-baranjske županije s ukupno 253 učenika i to Prosvjetno-kulturnom centru Mađara u Osijeku (osnovno i srednjoškolsko obrazovanje) te osnovnim školama u Lugu i Zmajevcu, kao i u osnovnoj školi u Korođu na području Vukovarsko-srijemske županije.

Učenici Srbi, njih oko 3.500, obrazuju se na srpskom jeziku i ćirilicom pismu u šest zasebnih osnovnih škola te 17 mješovitih osnovnih i srednjih škola na području Vukovarsko-srijemske i Osječko-baranjske županije. Iako u praksi djeluju kao manjinske, zasebne osnovne škole s nastavom na srpskom jeziku i ćirilicom pismu nisu službeno registrirane kao takove. Zahtjevima predstavnika srpske zajednice za osnivanjem i službenom registracijom manjinskih škola nadležne institucije nisu izišle u susret, iako su nadležno Ministarstvo i Vukovarsko-srijemska županija još sredinom 2002.god. dale pozitivno mišljenje o toj inicijativi. Ipak, izgledno je da će osnovna škola u mjestu Trpinja uskoro biti registrirana kao školska ustanova s nastavom na srpskom jeziku i ćirilicom pismu, budući da je za to ishodovan pristanak Vukovarsko-srijemske županije kao osnivača.

Organiziranje i provođenje nastave po modelu C ne nailazi na veće probleme u istočnoj Hrvatskoj. Ipak, Odbor stručnjaka za praćenje i ocjenu primjene Europske povelje o regionalnim ili manjinskim jezicima potiče hrvatske vlasti na jačanje osnovnog obrazovanja u slučaju slovačkog, rusinskog i ukrajinskog jezika te da barem uvedu nastavu tih jezika u okviru srednjoškolskog obrazovanja.⁸

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, sukladno tehničkim i materijalnim mogućnostima, poduzima niz mjera usmjerenih ka osiguranju uvjeta za kvalitetno obrazovanje na manjinskim jezicima i prevazilaženje određenih teškoća vezanih za organizaciju i provođenje nastave.

U 2005.god. Ministarstvo je ispunilo zakonsku obvezu i izabralo savjetnike za praćenje provedbe nastave na jeziku i pismu nacionalnih manjina. Ministarstvo ulaže napore kako bi se izabrali i preostali savjetnici za nastavu na rusinskom i ukrajinskom jeziku.

Izdvojena su značajna sredstva za prevođenje, pisanje, pribavljanje i tiskanje udžbenika za osnovne škole na jeziku i pismu nacionalnih manjina, ali sve potrebe još nisu zadovoljene. Iako taj problem u najvećoj mjeri pogađa učenike pripadnike malobrojnijih manjinskih zajednica, za potrebe obrazovanja najbrojnije srpske zajednice potrebno

je osigurati još oko 40% udžbenika za osnovnoškolsku nastavu na srpskom jeziku i ćirilicom pismu. Ministarstvo vodi računa i o potrebi izrade novih udžbenika koji će biti u suglasnosti s Katalogom znanja i Hrvatskim nacionalnim obrazovnim standardom (HNOS). Osiguravanje adekvatnih udžbenika za srednje škole ostaje problematično za pripadnike određenih manjina i može utjecati na neke učenike da se ne odluče za obrazovanje na manjinskom jeziku i pismu.⁹

Nadalje, sukladno ZOOMM, Ministarstvo intenzivno radi na utvrđivanju i donošenju nastavnih planova i programa, čiji je sadržaj u vezi s posebnosti nacionalne manjine, a što je bilo potrebno uraditi do kraja 2000.god. tj. šest mjeseci od stupanja na snagu ZOOMM.

U istočnoj Hrvatskoj osnovani su aktivni za stručno usavršavanje nastavnika za nastavu na srpskom, mađarskom i slovačkom jeziku. Ministarstvo, po prvi put, u 2006.god. planira uvrstiti manjinsko usavršavanje u Katalog stručnih skupova. Osiguravanje adekvatnih nastavnih kadrova, međutim, i dalje predstavlja realni problem za neke manjine, naročito one malobrojnije.

Razmotreno je i pitanje opadanja broja učenika koji se školuju u nastavi na manjinskom jeziku i pismu. Iako ZOOMM ne propisuje minimalan broj učenika za ustrojavanje razrednog odjela ili obrazovne skupine za obrazovanje na manjinskom jeziku i pismu, Ministarstvo je pokazalo visok stupanj razumijevanja za zahtjeve manjinskih zajednica. U Belom Manastiru, Ministarstvo je odobrilo ustrojavanje razreda sa nastavom na srpskom jeziku i ćirilicom pismu za pet učenika, dok je u Prosvjetno-kulturnom centru Mađara u Osijeku odobreno ustrojavanje razreda s četiri učenika. Ministarstvo nije zaprimilo niti jedan pismeni prigovor zbog uskraćivanja prava na obrazovanje po bilo kojem obrazovnom modelu za koji se neka manjinska zajednica opredijelila.

Unatoč najavama Vlade Republike Hrvatske da će posebnim propisima razjasniti i olakšati primjenu obrazovnih modela predviđenih zakonom¹⁰ do promjena nije došlo. Izmjene i dopune Zakona o osnovnom te Zakona o srednjem obrazovanju, i pored najava, nisu pojasnile procedure i nadležnosti za osnivanje i registraciju posebnih školskih ustanova s nastavom na manjinskom jeziku i pismu. "Postojeći nesporazumi bit će riješeni usvajanjem amandmana na školske statute tj. njihovo usklađivanje s UZNM i ZOOMM te postupnom registracijom škola s nastavom na srpskom jeziku."¹¹

Postupak odabira obrazovnog modela i nadležnost za njegovo pokretanje nisu precizirani ZOOMM već napačkom Ministarstva, koji za odabir modela i pokretanje nastave na manjinskom jeziku i pismu predviđa nadležnost udruga manjina. Neki sudionici okruglog stola u Vukovaru ovo rješenje smatraju manjkavim te da bi u spomenutim postupcima trebalo osigurati i aktivno sudjelovanje zainteresiranih roditelja, lokalnih vijeća nacionalnih manjina i relevantnih stručnjaka.¹²

OTVORENA PITANJA INTEGRACIJE I SEGREGACIJE U OSTVARIVANJU PRAVA NA OBRAZOVANJE PRIPADNIKA NACIONALNIH MANJINA

Pitanja integracije i segregacije te potreba za jačanjem kontakata među učenicima iz različitih nacionalnih zajednica u istočnoj Hrvatskoj pobuđuju naročitu pažnju. Ova se pitanja, uglavnom, odnose na problem fizičkog razdvajanja učenika Hrvata i Srba po nacionalnoj pripadnosti u školama u Vukovaru. Postoje primjeri da se učenici iste škole koji pohađaju nastavu na hrvatskom odnosno srpskom jeziku školuju u zasebnim objektima ili u različitim smjenama. Zabrinutost zbog ovakve situacije iskazali su i Visoki povjerenik OEES-a za nacionalne manjine te SO OKZNM.

Situacija oko zahtjeva za osnivanjem i formalnim registriranjem posebnih školskih ustanova s nastavom na srpskom jeziku i ćirilicom dovela je do negativnog politiziranja ovog pitanja i rasprava u javnosti koje negativno utječu na poboljšanje međuetničkih odnosa između hrvatske većine i srpske manjine. Ovi su zahtjevi često tumačeni kao težnja srpske zajednice za segregacijom učenika, što bi se moglo negativno odraziti na njihovu daljnju integraciju u hrvatsko društvo.

Srpski predstavnici, međutim, napominju da im je cilj omogućiti kvalitetniju integraciju učenika srpske nacionalnosti uz očuvanje i zaštitu identiteta, a putem ostvarivanja prava jamčenih zakonom. Oni, nadalje, smatraju da je srpska zajednica diskriminirana u odnosu na npr. talijansku, mađarsku i češku manjinu, koje su ostvarile pravo na osnivanje ustanova za obrazovanje na materinskom tj. manjinskom jeziku. Predsjednik odbora za obrazovanje Zajedničkog vijeća općina, najuticajnije srpske organizacije u istočnoj Hrvatskoj, g.Đuro Podunavac ističe da su "zbog učestalih pojava tendencioznog kršenja Pisma sporazuma¹³ i važećih zakona, ali i nekih objektivnih okolnosti (npr. iseljavanje), počela nestajati neka od stečenih prava s početka razdoblja mirne reintegracije. Zbog svega toga već u četvrtoj godini integracije imali smo 13 škola manje, 7 direktora manje i čak 15 zamjenika ravnatelja manje, a broj učenika je pao na 4.500 polaznika osnovnih i srednjih škola. Današnja situacija je za nas zabrinjavajuća jer imamo 6 osnovnih škola u kojima se nastava isključivo provodi na srpskom jeziku i ćirilicom pismu (od 8 početnih), 17 škola (od početnih 31) u mješovitim sredinama, 11 direktora od početnih 18 i 3 zamjenika ravnatelja (ili voditelja za nastavu na srpskom jeziku) od početnih 19, te 3.500 učenika od početnih 10.500 ili 4.500 u školskoj 2001./02. godini." Kao dodatne razloge za intenziviranje zahtjeva za osnivanje školskih ustanova na srpskom jeziku i ćirilicom pismu g.Podunavac navodi slučajeve smjena direktora ili ukidanja mjesta zamjenika ravnatelja srpske nacionalnosti, gašenje ili nepoštivanje nastave na srpskom jeziku u pojedinim školama, sprječavanje zapošljavanja ili rada nastavnika Srba u nastavi na hrvatskom jeziku, razdvajanje učenika Gimnazije u Vukovaru i smještanje učenika iz nastave na srpskom jeziku u neuvjetne zgrade, pretvaranje škola u kojima se nastava provodila isključivo na srpskom jeziku u mješovite i dr.

Rezultati istraživanja¹⁴ koje je u razdoblju od listopada 2004. do siječnja 2005.god., na uzroku od 14,6% roditelja osnovnoškolske djece hrvatske i srpske nacionalnosti u Vukovaru, provela udruga Nansen Dijalog Centar iz Osijeka pokazuje da je 71,4% ispitanika nezadovoljno načinom na koji je uređeno pitanje obrazovanja pripadnika

nacionalnih manjina u Vukovaru. Od 256 ispitanika samo ih je 1% upoznato s modelima školovanja učenika pripadnika nacionalnih manjina, za različite modele čulo je 26% ispitanika, a njih 28% za iste nikada nije čulo. Prema istraživanju 71,5% anketiranih smatra model C najprihvatljivijim za školovanje učenika pripadnika nacionalnih manjina, dok ih se za model A odredilo samo 5,5% ispitanika. Predstavnici NDC-a, temeljem rezultata različitih istraživanja, izvode zaključak da je postojeći sistem obrazovanja u Vukovaru vrlo opasan po razvoj međuljudskih i međunacionalnih odnosa te da se negativno održava na integraciju srpske manjine.

SO OKZNM navodi da je "opravdana zabrinutost za međuetnički dijalog od ključne važnosti u (nekada) ratom zahvaćenim područjima i da su potrebni združeni naponi koji bi na kraju mogli dovesti do integracije. Istodobno, potrebno je osigurati da obrazovanje na manjinskom jeziku bude organizirano u skladu sa zakonom i da se u svezi s time ne čine nikakve nepotrebne razlike između pojedinih nacionalnih manjina."¹⁵ SO OKZNM ujedno poziva hrvatske vlasti da poduzmu daljnje korake u obrazovnom sustavu kako bi potakle kontakte učenika iz različitih zajednica.

Odbor stručnjaka za praćenje i ocjenu primjene Europske povelje o regionalnim ili manjinskim jezicima nalazi da "iako se međukulturni dijalog u nekim područjima znatno poboljšao, u ostalim područjima srpski jezik i kultura i dalje trpe posljedice netrepeljivosti, mržnje i predrasuda zbog nedavnih ratnih zbivanja koja su ostavile duboke ožiljke u hrvatskom društvu. Određena novija događanja ohrabruju, i kako se čini, idu u pravome smjeru, ali potrebno je učiniti još dosta toga kako bi se srpska kultura i pismo u Hrvatskoj predstavili većinskom hrvatskom stanovništvu kao sastavni dio jezične i kulturne baštine Hrvatske. Čini se kako je u tom smjeru jedna od prioritetnih zadaća uključivanje sadržaja vezanih uz tu kulturu i pismo u nastavni plan i program za hrvatske učenike, uz neophodno upućivanje na druge regionalne ili manjinske jezike i kulture koje su tradicionalno prisutne u Republici Hrvatskoj. Isto tako, čini se kako su potrebne i dodatne mjere podizanja razine svijesti među većinskim stanovništvom."¹⁶

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa poduzima niz mjera kako bi se pojačali i intenzivirali kontakti među učenicima različitih nacionalnosti, uključujući napore za stvaranje uvjeta za provođenje nastave u adekvatnim zgradama za sve učenike te da se učenici ne razdvajaju po smjenama. Velik iskorak ka integraciji i jačanju međuetničke suradnje postignut je sporazumom o zajedničkom udžbeniku povijesti za sve učenike u istočnoj Hrvatskoj, koji su zaključili Ministarstvo i lokalni predstavnici srpske manjine.

Postoje mišljenja da se obrazovanje pripadnika manjina u zasebnim ustanovama ili razredima s nastavom na manjinskom jeziku negativno odražava na lokalnu integraciju učenika, budući da dio njih školovanje nastavlja na sveučilištima u njihovim matičnim državama i tamo trajno ostaju. Predstavnici nacionalnih manjina, međutim, mogućnost odabira i nastavka školovanja učenika na prestižnim fakultetima u matičnim državama vide kao prednost. Povratak po završetku školovanja, kao i kod studenata pripadnika većinskog naroda, većim dijelom ovisi i o perspektivama koje im se pružaju u Republici Hrvatskoj. Pozitivan pomak postignut je stupanjem na snagu Zakona o visokom školstvu, kojim je značajno pojednostavljen i ubrzan postupak priznavanja inozemnih diploma.

NAPOMENE:

¹ Vidi Haške preporuke o pravu nacionalnih manjina na obrazovanje

² Isto

³ Okrugli stol organizirala je Koalicija za promociju i zaštitu ljudskih prava u okviru dvogodišnjeg programa

"Prava manjina u praksi – Nacionalna Strategija za Hrvatsku". Sudionici okruglog stola, njih 32, bili su predstavnici Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa; Upravnog odjela za naobrazbu, kulturu i šport Vukovarsko-srijemske županije; Upravnog odjela za društvene djelatnosti Osječko-baranjske županije; Misije OESS u Republici Hrvatskoj; udruga i vijeća nacionalnih manjina; ravnatelji osnovnih i srednjih škola te nevladinih organizacija.

⁴ Vidi UZPNM čl.11 st.2; ZOONM čl.2 st.1

⁵ Materinski jezik, književnost, povijest, zemljopis i kulturno stvaralaštvo nacionalne manjine

⁶ U 2005.god. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa osiguralo je 4.5 milijuna kuna, dok je za 2006.god. planirano osigurati 5,5 milijuna kuna dodatnih namjenskih sredstava.

⁷ Vidi Savjetodavni odbor za Okvirnu konvenciju za zaštitu nacionalnih manjina: Drugo mišljenje o Hrvatskoj, prihvaćeno 1. listopada 2004.god.

⁸ Vidi Izvješće Odbora stručnjaka o primjeni Europske povelje o regionalnim ili manjinskim jezicima u Republici Hrvatskoj, Drugi krug praćenja, objavljeno 7. rujna 2005.god.

⁹ Vidi Savjetodavni odbor za Okvirnu konvenciju za zaštitu nacionalnih manjina: Drugo mišljenje o Hrvatskoj

¹⁰ Vidi Komentari Vlade RH na Drugo mišljenje SO OKZNM o Hrvatskoj, 13. travanj 2005.god.

¹¹ Isto

¹² Naime, nejasno je npr. tko ima nadležnost za odabir modela i pokretanje nastave na manjinskom jeziku i pismu u lokalnim sredinama u kojima ne postoje manjinske udruge te da li udruge mogu imati veći legitimitet od vijeća i/ili predstavnika nacionalnih manjina koji se biraju na izborima i čije su nadležnosti propisane odredbama UZPNM-a?

¹³ Pismo sporazuma između Vlade Republike Hrvatske i predstavnika lokalne srpske zajednice iz razdoblja "mirne reintegracije" Hrvatskog Podunavlja i mandata misije UNTAES (1996.-1998.god.), kojim je, srpskoj zajednici, zajamčeno ostvarivanje niza prava.

¹⁴ Istraživanje je provedeno u okviru projekta Nansen Dijalog Centra Osijek "Nova škola". Detalji istraživanja će, u narednom razdoblju, biti dostupni na www.ndcosijek.hr

¹⁵ Savjetodavni odbor za Okvirnu konvenciju za zaštitu nacionalnih manjina: Drugo mišljenje o Hrvatskoj

¹⁶ Izvješće Odbora stručnjaka o primjeni Europske povelje o regionalnim ili manjinskim jezicima u Republici Hrvatskoj, Drugi krug praćenja

ZAKLJUČCI I PREPORUKE

Zakonodavstvo Republike Hrvatske jamči pravo na obrazovanje pripadnika nacionalnih manjina na njihovom materinskom jeziku i pismu uz pravo i obvezu učenja hrvatskog jezika i latiničnog pisma. Modeli obrazovanja pripadnika nacionalnih manjina u istočnoj Hrvatskoj te njihov položaj i kvaliteta ostvarivanja prava na obrazovanje razlikuju se ovisno o brojnosti, organiziranosti, tradiciji obrazovanja na materinskom jeziku, zainteresiranosti te koncentraciji pripadnika pojedinih nacionalnih manjina na određenom području, ali i političkoj volji i stupnju međuetničke snošljivosti i razumijevanja.

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa ulaže kontinuirane napore za poboljšanje kvalitete i uvjeta za obrazovanje na jezicima i pismima nacionalnih manjina, ali unatoč napretku, potrebno je poduzeti još niz dodatnih mjera u tom smjeru:

- u najkraćem roku, sukladno tehničkim i materijalnim mogućnostima te uz aktivne konzultacije i sudjelovanje manjinskih stručnjaka, osigurati i odobriti udžbenike neophodne za kvalitetno izvođenje nastave na manjinskim jezicima i pismima;
- u suradnji s predstavnicima manjina, razmotriti pitanja vezana za rad i osiguravanje potrebnog broja savjetnika i školskih nadzornika za nastavu na manjinskim jezicima i pismima;
- omogućiti i nastaviti stručno usavršavanje nastavnika u nastavi na manjinskim jezicima i pismima, sukladno iskazanim potrebama;
- ubrzati rad na utvrđivanju i donošenju nastavnih planova i programa, čiji je sadržaj u vezi s posebnosću nacionalne manjine;
- u najkraćem roku razriješiti otvorena pitanja vezana za provedbu svih modela obrazovanja na manjinskom jeziku i pismu u praksi te osigurati jednake tehničke pretpostavke za obrazovanje svih učenika sukladno potrebama;
- intenzivirati komunikaciju i uložiti napore za razrješene postojećih problema obrazovanja učenika na srpskom jeziku i pismu u istočnoj Hrvatskoj, vodeći računa o zahtjevima lokalnih predstavnika srpske manjine, ali i o stavovima roditelja i djece te stručnim stavovima i preporukama Savjetodavnog odbora za Okvirnu konvenciju za zaštitu nacionalnih manjina, Odbora stručnjaka za primjenu Europske povelje o regionalnim ili manjinskim jezicima, Visokog povjerenika OESS-a za nacionalne manjine i dr.;
- zajedničkim djelovanjem svih relevantnih subjekata na nacionalnoj i lokalnoj razini poticati i omogućiti kontakte i suradnju učenika različitih nacionalnosti u okviru obrazovnog sustava;
- u programe odgoja i obrazovanja djece i nastavnika, pripadnika većinskog naroda i nacionalnih manjina, uvesti obrazovanje o interkulturalnosti te za toleranciju i ljudska prava.

Ova publikacija izrađena je u okviru programa Prava manjina u praksi u jugoistočnoj Europi – Nacionalna strategija za Hrvatsku koju provodi Koalicija za promociju i zaštitu ljudskih prava. Program je inicijativa King Baudouin fondacije u partnerstvu s fondacijom Charles Stewart Mott i Soros fondacijom.

Autor teksta je Ljubomir Mikić iz Centra za mir, pravne savjete i psihosocijalnu pomoć, Vukovar. Tekst nužno ne održava stavove Koalicije za promociju i zaštitu ljudskih prava ili stavove fondacije King Baudouin.

Koalicija za promociju i zaštitu ljudskih prava. Objavljeno u ožujku 2006.god.

Objavljivanje publikacije podržano od:

